

Відгук

офіційного опонента на дисертаційне дослідження Саварина Павла Вікторовича «Підготовка майбутнього викладача технічних дисциплін до застосування медіатехнологій у професійній діяльності», подане на здобуття наукового ступеня кандидата педагогічних наук за спеціальністю 13.00.04 – теорія і методика професійної освіти.

Дисертаційне дослідження Павла Вікторовича Саварина присвячено проблемі, актуальність якої можна розглядати в декількох площинах: соціальній, науковій, теоретичній і практичній.

По-перше, актуальність дослідження визначається особливостями розвитку сучасного суспільства, його орієнтацію на широку технолізацію в умовах технічного і технологічного прогресу, інформатизацію, зміну паперових носіїв інформації на нове покоління джерел (Інтернет, мультімедіа, медіа технології), що зумовлює потребу у формуванні інформаційної компетентності майбутніх фахівців, і, перш за все, майбутніх інженерів, а також у формуванні готовності майбутніх викладачів технічних дисциплін до застосування медіа технологій у професійній діяльності.

По-друге, інтеграція України до європейського та світового освітнього простору, наближення до європейських стандартів вимагає підготовки конкурентоспроможних викладачів, які здатні реагувати і впливати на соціальні зміни, виховувати висококваліфікованих фахівців, які б забезпечили розбудову конкурентоздатної держави, мобільності, адаптації педагогічних кадрів до нових соціокультурних умов, сучасного суспільства – суспільства новітніх технологій.

По-третє, формування готовності викладачів технічних дисциплін до застосування медіатехнологій у професійній діяльності є відносно новою проблемою теорії та методики професійної освіти, що потребує її теоретичного обґрунтування, практичної перевірки, пошуків шляхів успішної реалізації.

Отже, актуальність дослідження П.В. Саварина незаперечна, його можна розглядати як відповідь педагогічної науки на соціальне замовлення щодо

підвищення якості освіти, як умови інтеграції вищої освіти України до європейського світового товариства.

Цілісний аналіз дисертаційного дослідження П.В. Саварина дає можливість стверджувати, що творчий задум дисертанта досить чітко простежується у всіх компонентах дослідження: в обґрунтуванні актуальності та виявленні суперечностей, в розробці і формулюванні об'єкта, предмета, мети і завдань дослідження.

Аналіз представленого рукопису засвідчує, що відповідно до мети і завдань дослідження автором здійснено всебічний аналіз досліджуваної проблеми. Ґрунтовна теоретична основа дисертації дозволили автору отримати результати, які мають певну наукову новизну, теоретичне і практичне значення.

Наукова новизна одержаних результатів дослідження визначається тим, що: автором вперше обґрунтовано модель підготовки майбутнього викладача технічних дисциплін до застосування медіатехнологій у професійній діяльності; визначено та детально описано компоненти, критерії, показники та рівні досліджуваної готовності; розроблено методика реалізації авторської моделі; охарактеризовано дидактичний інструментарій забезпечення підготовки майбутнього викладача технічних дисциплін до застосування медіатехнологій у професійній діяльності. У дослідженні на засадах реалізації міжпредметних зв'язків уточнено сутність понять «підготовка майбутнього викладача технічних дисциплін до застосування медіатехнологій у професійній діяльності», «медіатехнології», «готовність до застосування медіатехнологій», зміст і методика підготовки магістрантів технічного профілю, а також набули подальшого розвитку форми і методи, теорія й практика підготовки майбутніх викладачів технічних дисциплін до професійної педагогічної діяльності.

Практична значущість дослідження характеризується позитивним впливом одержаних результатів на процес і якість навчання магістрантів вищих технічних закладів освіти, про що свідчать результати формувального етапу експерименту. Розроблена П.В. Саварином методика та навчально-методичний комплекс факультативного курсу «Медіатехнології в навчальному процесі» (зокрема, навчальна й робоча програми, лекції та завдання для лабораторних

занять і самостійної роботи), навчальний посібник «Застосування медіатехнологій викладачами технічних дисциплін у професійній діяльності» можуть бути використані студентами, магістрантами, аспірантами та педагогічними і науково-педагогічними працівниками вищих навчальних закладів України, в системі професійної, інженерно-педагогічної, неперервної та післядипломної педагогічної освіти, а також інтегровані в зміст професійної підготовки майбутніх викладачів технічних дисциплін.

Всебічний аналіз переліку наукових джерел (415 позицій, із них 41 – іноземними мовами), основних положень дисертацій свідчить про те, що дисертант досконало володіє методами теоретичного аналізу та систематизації, співставлення здобутих фактів та методів математичної статистики.

У ході наукового пошуку П.В. Савариним було використана достатня експериментальна база. Заслуговує на схвалення широка апробація дослідження. Результати дослідження висвітлені у 22 наукових працях, з них – 5 статей у провідних наукових фахових виданнях України (в тому числі 1 в електронному науковому фаховому виданні), 1 – зарубіжному науково-педагогічному виданні, 8 статей – у збірниках наукових праць і матеріалах конференцій, 7 – тезах доповідей на конференціях, 1 – навчальному посібнику.

Щодо способу одержання результатів, то варто зазначити, що для одержання об'єктивних результатів дисертантом спершу обґрунтовано теоретичні основи формування досліджуваного феномена, з'ясовано практичний стан готовності викладачів технічних дисциплін до застосування медіа технологій у професійній діяльності, після чого сплановано, організовано і проведено педагогічний експеримент.

Структура роботи дисертанта відповідає вимогам МОН України до дисертаційних робіт і складається зі вступу, трьох розділів, висновків до кожного розділу, загальних висновків, додатків, списку використаних джерел.

Загальний обсяг роботи – 270 сторінок, з них основного тексту – 181. Дисертація вміщує 17 таблиць, 15 рисунків, 21 додаток на 46 сторінках.

У вступі обґрунтовано актуальність теми дисертації, визначено її мету, завдання, об'єкт, предмет, експериментальну базу, методи та етапи

дослідження, розкрито наукову новизну, теоретичне й практичне значення здобутих результатів, подано відомості про їх апробацію і впровадження в практику діяльності вищих навчальних закладів.

У першому розділі – «Підготовка майбутнього викладача технічних дисциплін до застосування медіатехнологій у професійній діяльності як наукова проблема» здійснено характеристику базових понять дослідження; проаналізовано медіатехнології як засіб формування технічних знань і вмінь у майбутніх випускників вищого технічного навчального закладу; обґрунтовано науково-теоретичні передумови застосування медіатехнологій у навчальному процесі вищого технічного навчального закладу.

У результаті категоріального аналізу з'ясовано сутність поняття «медіатехнології» як сукупності способів, що включає проектування, організацію та проведення занять із забезпеченням багатоканальності сприйняття інформації суб'єктами навчання в інтерактивному режимі шляхом використання мультимедійних, комп'ютерних, апаратно-програмних і мультимедійних навчальних програмних засобів.

До понятійного поля дослідження віднесено поняття: «медіа», «майбутній викладач технічних дисциплін», «магістрант (студент магістратури)», «підготовка», «готовність», «професійна педагогічна діяльність», а також «компетентність», «медіаосвіта», «мультимедіа», «медіакультура», «медіаграмотність», «медіакомпетентність», «коннективізм» та ін.

На основі категоріально-понятійного аналізу проблеми визначено базове поняття дослідження «підготовка майбутнього викладача технічних дисциплін до застосування медіатехнологій у професійній діяльності», що тлумачиться як цілеспрямований процес набуття магістрантами технічного університету, майбутніми викладачами, компетентності, необхідної для ефективного застосування медіатехнологій у професійній діяльності.

Результатом підготовки визначено готовність майбутнього викладача технічних дисциплін до застосування медіатехнологій у професійній діяльності як динамічне інтегративно-особистісне утворення, що характеризується усвідомленням необхідності й стійким бажанням реалізовувати медіатехнології

у професійній діяльності, а також наявністю необхідного мінімуму компетентності щодо їх застосування.

У другому розділі – «Моделювання процесу підготовки майбутнього викладача технічних дисциплін до застосування медіатехнологій у професійній діяльності» – розроблено авторську модель підготовки майбутнього викладача технічних дисциплін до застосування медіатехнологій у професійній діяльності; представлено характеристику та обґрунтовано критерії, показники і рівні готовності майбутнього викладача технічних дисциплін до застосування медіатехнологій у професійній діяльності; визначено умови ефективної підготовки майбутнього викладача технічних дисциплін у визначеному напрямі. Обґрунтовано необхідність використання особистісно орієнтованої системи підготовки майбутнього викладача технічних дисциплін, складовими якої є організаційно-мотиваційний, когнітивний, операційно-креативний та результативний компоненти.

У третьому розділі – «Дослідно-експериментальна перевірка ефективності методики впровадження моделі підготовки майбутнього викладача технічних дисциплін до застосування медіатехнологій у професійній діяльності» представлено експериментальну програму дослідження та визначено стан готовності майбутнього викладача технічних дисциплін до застосування медіатехнологій у професійній діяльності; здійснено реалізацію авторської методики. Результати проведеного педагогічного експерименту показали позитивну динаміку та засвідчують ефективність розробленої моделі підготовки майбутніх викладачів технічних до застосування медіа технологій та методики її впровадження.

Загальні висновки логічно впливають зі змісту дисертаційної роботи і відображають основні результати дослідження відповідно до його завдань, теоретично обґрунтовані та експериментально підтверджені.

Матеріали вміщені в додатках, загалом сприяють повноті сприймання, проте, з нашого погляду, їх можна доповнити розрахунками щодо сформованості готовності за критеріями та показниками. Це підсилює наукову вагомість дисертації.

Мовностилістична культура роботи належна, що забезпечує легкість і доступність розуміння тексту. Бібліографічний опис у наведеному дисертантом списку використаних наукових джерел зроблено з дотриманням встановлених вимог.

Достовірність висновків, результатів дослідження забезпечена логікою і методологією розв'язання завдань, використання системи методів дослідження, репрезентативності вибірки, кількісним і якісним аналізом експериментальних даних, зафіксованих у дослідженнях емпіричних актів, у практиці діяльності вищих навчальних закладів освіти.

Грунтовний аналіз теоретичного і практичного доробку П.В. Саварина з проблеми підготовки майбутнього викладача технічних дисциплін до застосування медіатехнологій у професійній діяльності дає підстави класифікувати дисертаційне дослідження Саварина Павла Вікторовича як завершене дослідження з теорії та методики професійної освіти, нові наукові положення і конкретне практичне значення якого свідчать про уміння автора виявляти актуальні проблеми професійної освіти й успішно працювати над їх розв'язанням.

Основними науковими здобутками дисертанта є:

1. Визначення стану проблеми підготовки майбутнього викладача технічних дисциплін до застосування медіатехнологій у професійній діяльності у педагогічній теорії та практиці шляхом аналізу нормативно-правових актів і робіт науковців, власного досвіду та експерименту.
2. Окреслення науково-теоретичних передумов застосування медіатехнологій у навчальному процесі вищого технічного навчального закладу, які базуються на низці сучасних концепцій теорій і принципів, зокрема, виокремлено теорії коннективізму, електронного, соціального, спільного, змішаного, безперервного та відкритого навчання, а також концепції гейміфікації, відеонавчання, семантичної павутини, індивідуального навчального середовища (PLE) та індивідуальної навчальної мережі (PLN) тощо.

3. Розробка та наукове обґрунтування моделі підготовки майбутнього викладача технічних дисциплін до застосування медіатехнологій у професійній діяльності, виокремлення її основних блоків, наукових підходів і принципів, етапів та форм професійної підготовки.
4. Розробка методики реалізації авторської моделі підготовки майбутнього викладача технічних дисциплін до застосування медіатехнологій у професійній діяльності та авторського факультативу «Медіатехнології в навчальному процесі» і навчального посібника «Застосування медіатехнологій викладачами технічних дисциплін у професійній діяльності».

Позитивно оцінюючи здобутки дисертанта, вважаємо за необхідне зазначити наступні дискусійні положення, зауваження, рекомендації до поданого наукового дослідження:

1. Здійснюючи теоретичне обґрунтування проблеми дослідження, дисертант звертається до зарубіжних джерел (41 позиція), які відображенні у бібліографії. Проте, з нашого погляду, слід не тільки описувати наявні наукові платформи, але й більш детально та систематично представити зарубіжний досвід підготовки майбутніх викладачів технічних дисциплін до застосування медіатехнологій у професійній діяльності, враховуючи, що Україна активно готується до вступу в ЄС. До того ж, це підкреслило б значущість дисертаційного дослідження у контексті євроінтеграційних процесів.
2. Здобувач на основі аналізу наукової літератури та практичного досвіду визначає умови (2.3), що впливають на ефективність підготовки викладачів технічних дисциплін до застосування медіатехнологій у професійній діяльності. Це позитивний факт, проте, з нашого погляду, варто було б проаналізувати вплив цих умов на формування готовності у процесі реалізації методики впровадження моделі підготовки на формувальному етапі експерименту.
3. Видається дискусійним визначення у мотиваційному блоці моделі мети у такому формулюванні – підготовка майбутніх фахівців

технічних дисциплін до застосування медіатехнології у професійній діяльності, з нашого погляду, більш точним є визначення мети – формування готовності майбутніх викладачів технічних дисциплін до застосування медіатехнологій у професійній діяльності, оскільки результатом дослідження автором визначено готовність і це експериментально підтверджено.

4. У висвітленні результатів експериментальної роботи до позитивних моментів відносимо достатньо обґрунтований кількісний аналіз сформованості готовності викладачів технічних дисциплін до використання медіатехнологій у професійній діяльності, проте недостатньо проаналізовані якісні показники.
5. Якщо в рукописі дисертації автором ретельно та чітко проаналізовано констатувальний етап експерименту (3.1.), то при розкритті формувального етапу (3.2) автор переймається описом окремих форм і методів підготовки викладачів технічних дисциплін до застосування медіатехнологій у професійній діяльності. На нашу думку, слід подати методику цілісно і поетапно за складовими, які окресленні здобувачем в дисертації. Це надало б логічної стрункості цьому параграфу та підвищило б наукову вагомість дисертації.

Проте висловлені зауваження не мають вирішального значення і не зменшують теоретичної і практичної цінності проведеного дослідження з актуальної сучасної педагогічної проблеми. Рівень виконання дисертантом визначення у дослідженні завдань, вагомість і новизна теоретичних результатів, їх актуальність і значущість для практичної діяльності сучасної професійної педагогічної освіти України є безперечною.

В цілому, робота П.В. Саварина вирізняється достатнім рівнем теоретичного узагальнення, самостійністю наукового пошуку, творчим підходом до розв'язання наукової проблеми. Наукові публікації й автореферат дисертанта відображають основний зміст дисертації.

Загальний висновок. Дисертаційна робота Саварина Павла Вікторовича є завершеною самостійною працею, у якій отримані нові наукові результати. За

актуальністю і змістом , обсягом і якістю оформлення, повнотою викладу теоретичних положень і практичних напрацювань у дисертації й публікаціях, дослідження відповідає вимогам, що ставляться до кандидатських дисертацій, а її автор Саварин Павло Вікторович – заслуговує на присудження наукового ступеня кандидата педагогічних наук за спеціальністю 13.00.04 – теорія і методики професійної освіти.

Офіційний опонент:

доктор педагогічних наук, професор,
професор кафедри педагогіки
Житомирського державного університету
імені Івана Франка

С.С. Вітвицька

Підпис С.С. Вітвицької засвідчую:

Проректор з наукової та міжнародної роботи
Доктор педагогічних наук, професор

Н.А. Сейко